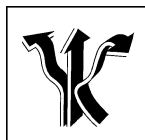

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

з дисципліни

«МЕТОДОЛОГІЯ І ЛОГІКА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ»

(для аспірантів)

**Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2018**

Підготовлено професором кафедри філософії та політології
Ю. О. Мелковим

Затверджено на засіданні кафедри філософії та політології
(протокол № 10 від 24.04.17)

Схвалено Вченою радою Українсько-Азербайджанського інституту
соціальних наук і самоврядування Г. А. Алієва МАУП
(протокол № 9 від 27.04.17)

Мелков Ю. О.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Методологія і логіка наукового дослідження» (для аспірантів). – Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. – 17 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, зміст самостійної роботи з дисципліни «Методологія і логіка наукового дослідження», орієнтовну тематику рефератів, питання для самоконтролю, тестові завдання, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП «Видавничий дім
«Персонал», 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна нормативної підготовки «Методологія і логіка наукового дослідження» виступає однією з перших предметів вивчення для аспірантів, які готуються до написання та захисту дисертації з усіх галузей наукових знань. Цей курс закликаний надати молодим науковцям методологічну базу для самостійної дослідницької роботи, сформувати науковий світогляд і поєднати широке філософське знання зі знанням своєї дисципліни через таку ланку, як методологія, логіка та організація наукового дослідження.

За сучасних умов науковець не може обмежуватися лише знаннями своєї дисципліни: становлення нового, постнекласичного типу наукової раціональності, розвиток міждисциплінарних дослідницьких програм і їх важливість для адекватного та всебічного пізнання об'єктивного світу, інтенсифікація людського, гуманістичного виміру наукового знання разом із усвідомленням руйнівних екологічних наслідків імперативів науки попередньої доби її розвитку – все це висуває нагальну потребу розуміння законів розвитку наукового пізнання, логічного осмислення його етапів та наслідків.

Вивчення дисципліни «Методологія і логіка наукового дослідження» дає можливість аспірантам здійснити глибоке філософське осмислення предмета та сутності науки як особливої форми освоєння людиною світу, що її оточує; зрозуміти логічну послідовність структурних етапів науково-дослідної роботи від формулювання проблеми та пошуку необхідної інформації до організації та оформлення результатів проведеного дослідження; сприяє свідомому та обґрунтованому підходу до написання власної дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня «доктор філософії».

Мета курсу «Методологія і логіка наукового дослідження» – відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» та положень «Програми забезпечення якості освіти у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом» сприяти розвитку наукового світогляду аспірантів шляхом поглиблення їх розуміння філософських і логічних засад наукового мислення, ознайомлення їх з методами та методикою проведення та організації наукового дослідження та написання дисертаційної роботи.

Завдання курсу – надати аспірантові можливість займатися науковою діяльністю у власній сфері на професійному рівні науковця, для чого його потрібно навчити:

- мати цілісне уявлення про феномен науки, її сутність як системи знання, функції як соціального інституту та філософські підвалини;

- розуміти загальні логічні закономірності наукового дослідження, фундаментальні проблеми пізнання;
- мати уявлення про співвідношення історичного та логічного в динаміці розвитку наукового пізнання, бути обізнаними щодо основних етапів становлення та зміни типів наукової раціональності;
- уміти використовувати методикку розрізнення достовірного та недостовірного наукового знання;
- знати ідеали, норми, ціннісні засади наукового пізнання, особливості наукового етосу, специфіку взаємодії науки з філософією, з іншими формами культурної творчості людства;
- бути обізнаними із сучасною системою підготовки наукових кадрів, із чинними вимогами щодо присудження наукових ступенів і написання дисертаційних робіт;
- уміти організовувати процес наукового дослідження та оформляти його результати згідно з чинними правилами та нормами.

У результаті вивчення дисципліни «Методологія і логіка наукового дослідження» аспірант набуває глибокого та сучасного знання про методологічні та філософські засади, методи та організаційні форми наукового пізнання, основи логіки наукового дослідження; засвоєння та закріплення даного матеріалу сприяє реалізації набутих умінь і навичок при написанні власної дисертаційної роботи.

Міжпредметні зв'язки. Предмет вивчення дисципліни «Методологія і логіка наукового дослідження» тісно пов'язаний із проблематикою інших дисциплін, знання яких необхідно аспіранту для вивчення курсу. Зокрема, простежується взаємозв'язок методології наукових досліджень із курсами «Філософія» (для аспірантів), із бакалаврськими та магістерськими курсами «Логіка», «Теорія пізнання», «Логіка наукового дослідження», «Основи наукових досліджень», а також із дисциплінами, присвяченими вивченню спеціальної методології та методів досліджень, які викладаються аспірантам науково-педагогічними працівниками їх кафедр і спеціалізацій.

У курсі вивчення дисципліни «Методологія і логіка наукового дослідження» значну увагу приділено самостійній роботі аспіранта, від якого вимагається, насамперед, уміння проводити самостійні наукові дослідження, зокрема першоджерел – основних праць відомих філософів і методологів науки, таких як Френсіс Бекон, Рене Декарт, Іммануїл Кант, Георг Вільгельм Фрідріх Гегель, Морці Шлік, Бертран Рассел, Карл Поппер, Томас Кун, Імре Лакатос, Пол Фейєрабенд, Умберто Еко, В'ячеслав Стьопін та ін.

Метою організації самостійної роботи аспірантів є формування у молодих науковців навичок здобуття знань та самостійного проведення наукового дослідження, починаючи від збору та обробки інформації та закінчуючи оформленням дисертаційної роботи; така мета передбачає отримання знань щодо сутності та філософських засад науки, методологічної культури наукової діяльності, логіки проведення та організації наукового дослідження; оволодіння навичками формулювати зміст та мету роботи, організовувати власну самоосвіту, вміння по-новому підходити до вирішення питань, оптимізувати пізнавальну і розумову активність, виявляти здатність до творчого мислення. Важливість принципу індивідуального пошуку знань пояснюється його сприятливим впливом на розвиток допитливості, зацікавленості, орієнтуванням на дослідницьку роботу теоретичного або дослідно-експериментального рівнів і зближенням самостійної роботи з фундаментальним науковим пошуком, зайняття яким буде складати зміст роботи аспірантів у наступних семестрах навчання в аспірантурі. Спираючись на даний принцип, викладач бере активну участь в організації самостійної роботи аспірантів, співвідносячи її з навчально-освітньою діяльністю в аудиторії.

Зміст самостійної роботи аспірантів над темами в межах дисципліни «Методологія і логіка наукового дослідження» визначається її навчальною програмою, методичними матеріалами, тематикою для написання контрольних та реферативних робіт. Забезпечується самостійна робота працівниками, визначеними як першоджерела для обов'язкового опрацювання, системою навчально-методичних засобів (підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій викладача, практикумом тощо). Методичні матеріали передбачають можливість самоконтролю з боку аспіранта, його чи її здатність до опрацювання як наукової, так і публіцистичної та художньої літератури.

Самостійна робота аспірантів над засвоєнням навчального матеріалу з дисципліни «Методологія і логіка наукового дослідження» може проводитися у Міжнародному бібліотечно-інформаційному центрі ім. Ярослава Мудрого в ПрАТ «ВНЗ «МАУП», Національній парламентській бібліотеці, Центральній науковій бібліотеці ім. В. І. Вернадського, а також у віртуальних бібліотеках мережі Інтернет. В останньому випадку опрацювання літератури як переліченої в основному та додатковому списках рекомендованих джерел, що додається, так і такої, що знаходиться молодим науковцем самостійно, потребує особливої уваги щодо слідування логічним правилам пошуку наукової інформації та методологічним критеріям демаркації наукового та ненаукового (псевдонаукового) знання. Засвоєння під час здійснення самостійної роботи найважливіших і найскладніших питань зі змісту

навчальної дисципліни перевіряється у формі загальної дискусії та обговорень в аудиторії, зокрема під час проведення семінарських занять.

Самостійна робота аспірантів над темами в межах дисципліни «Методологія і логіка наукового дослідження» передбачає:

1. Самостійне вивчення частини курсу шляхом конспектування лекцій, написання контрольних робіт, рефератів, повідомлень, виступів на семінарських заняттях.
2. Роботу з першоджерелами наукового та публіцистичного характеру, підручниками та періодичною літературою.
3. Позааудиторну роботу – участь в обговореннях важливих питань на наукових конференціях, олімпіадах, конкурсах тощо.

Самостійна робота аспірантів контролюється так само, як і навчальний матеріал, що опрацьовується під час навчальних занять.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ з дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ І ЛОГІКА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ»

Змістовий модуль I. Сутність науки. Дослідження питання про засади наукового пізнання в історії філософської думки

Тема 1. Наука, знання, інформація. Принципи та ідеали наукового пізнання

Наука як форма освоєння світу людиною. Сутність науки, її кумулятивний характер. Предмет, завдання і функції науки. Наука серед інших форм культури. Буденне, релігійне, художнє пізнання. Наука, паранаука, псевдонаука. Специфіка наукового знання порівняно з іншими типами знання. Структура і класифікація наук. Основні принципи наукового пізнання. Ідеали наукового дослідження. Наука як система знань, процес пізнання та соціальний інститут: спільне та особливе.

Теми рефератів

1. Принцип об'єктивності як основний принцип наукового пізнання.
2. Класифікація наук: історія та сучасність.
3. Наука та повсякденне знання: спільне та відмінне.

Питання для самоконтролю

1. Знання наукове та знання буденне.
2. Основні принципи наукового пізнання.

3. Співвідношення науки з ненауковими (паранаука, псевдонаука) формами пізнання світу.
4. Об'єктивність як принцип наукового пізнання.
5. Роль філософії у науковому пізнанні.

Тестові завдання

1. Результатом діяльності науки є:

- а) теорія;
- б) закони;
- в) факти;
- г) спостереження.

2. Художнє пізнання, на відміну від наукового, характеризується:

- а) міфологічним відображенням світу;
- б) раціональним відображенням світу;
- в) особистісно-суб'єктивним відображенням світу на основі художніх образів;
- г) буденним пізнанням світу.

3. Визначте, яка з цих функцій не є функцією науки:

- а) описова;
- б) прогностична;
- в) проективно-конструкторська;
- г) компенсативна.

4. Зазначте, чи передбачає визначення «ненауковий» негативну оцінку:

- а) так, тому що наука є найвищим досягненням людського розуму;
- б) ні, тому що кожна форма людської діяльності має специфічне призначення;
- в) так, тому що наукове знання передбачає точність, виваженість, експериментальну перевірку;
- г) так, тому що наукове обґрунтування розповсюджується на різні сфери людського життя.

Література [1; 2; 5; 7; 11; 29; 52; 67; 96; 98]

Тема 2. Генезис гносеологічної та методологічної проблематики (від Античності до Нового часу)

Історія розвитку наукового знання у Давній Греції. Антична наука і проблема методу пізнання. Суперечка номіналізму та реалізму за доби Середньовіччя. Вчення Фоми Аквінського про співвідношення віри і

розуму. Номіналізм В. Оккама та методологія науки. «Вчене незнання» Миколая Кузанського. Особистість та філософські погляди Дж. Бруно. Природознавчі досягнення М. Коперника та Г. Галілея. Рефлексія щодо науки у західноєвропейській філософії Нового часу. Проблема методу пізнання. Емпіризм, сенсуалізм і раціоналізм. Ф. Бекон, Т. Гоббс, Р. Декарт, Б. Паскаль, Дж. Локк, Дж. Берклі, Д. Юм.

Темі рефератів

1. Антична геометрія: наука чи «переднаука»?
2. Проблема універсалій та її значення для методології пізнання.
3. Християнське вчення про істину та раціональність класичної науки.
4. Джордано Бруно та Галілео Галілей: два підходи до пізнання.
5. Діалектика пізнання Миколаєм Кузанським.
6. Суперечка емпіризму і раціоналізму у філософії Нового часу.

Питання для самоконтролю

1. Формування елементів переднауки в античній культурі.
2. Розробка емпіричного методу пізнання Ф. Беконом.
3. Раціоналістичний метод Р. Декарта.

Тестові завдання

1. Зазначте, чому саме у Давній Греції було створено вперше наукову теорію:

- а) греки добре засвоїли мудрість Стародавнього Сходу;
- б) греки вміли запозичувати знання в інших народів;
- в) для греків велику роль грав раціональний аналіз дійсності; безкорисливе шукання істини;
- г) греки дбали про вирішення конкретних проблем практики.

2. Одна з перших спроб класифікації наук належить давньогрецькому філософу, великому систематизатору:

- а) Фалесу;
- б) Геракліту;
- в) Арістотелю;
- г) Платону.

3. Вкажіть, якою мовою, за твердженням Галілея, написана книга Природи:

- а) математики;
- б) одкровення;
- в) філософії;
- г) фізики.

4. Р. Декарт виробив дедуктивний метод пізнання, спираючись на метод:

- а) математики,
- б) астрономії,
- в) астрології,
- г) фізики.

5. Ф. Бекон вважав «ідолами театру»:

- а) користування хибними філософськими авторитетами;
- б) надмірне захоплення театром;
- в) переважання інтересу до мистецтва над науковими інтересами.
- г) захоплення зовнішніми науковими ефектами.

Література [6; 8; 16; 20; 32; 33; 45; 48–50; 78; 82; 88]

Тема 3. Класичний ідеал раціональності: наукове пізнання у філософії XVIII–XIX ст.

Методологічні проблеми науки у філософії доби Просвітництва. І. Кант про теоретичний і практичний розум. Діяльнісно-творча основа буття, проблеми діалектики у класичній німецькій філософії. Г. В. Ф. Гегель, його діалектика, філософська система та метод.

Теми рефератів

1. Раціоналізм мислителів доби Просвітництва.
2. Німецька класична філософія та класичний ідеал наукової раціональності.
3. Гегелівська діалектика як метод пізнання.

Питання для самоконтролю

Діалектика як вчення про розвиток та метод дослідження.

Тестові завдання

1. *Антиномії чистого розуму, за І. Кантом:*

- а) свідчать про необмежені можливості людського пізнання;
- б) свідчать про певні межі теоретичного пізнання світу;
- в) свідчать про безсилля людського розуму у пізнанні світу;
- г) свідчать про некритичний підхід дослідника до проблем пізнання.

2. Вкажіть, що із зазначеного нижче не є законом діалектики, сформульованим Гегелем:

- а) закон виключеного третього;
- б) закон єдності та боротьби протилежностей;
- г) закон заперечення заперечення;
- д) закон переходу кількісних змін у якісні.

Література [5; 8; 10; 16; 36; 42; 48–50; 97]

Тема 4. Філософія науки. Позитивізм, неопозитивізм і постпозитивізм

Філософія та методологія науки: становлення та розвиток. Позитивізм XIX ст. О. Конт, Г. Спенсер, Дж. Ст. Мілль. Проблеми науки у марксизмі. Концепція філософії науки у неопозитивізмі (Б. Рассел, М. Шлік, Л. Вітгенштейн), принцип верифікації та філософія мови. Сцієнтизм і антисцієнтизм у філософській думці XX ст. Проблеми теорії та методів пізнання в історії української філософської думки (Г. Сковорода, П. Юркевич, М. Драгоманов, І. Франко, В. І. Вернадський). К. Поппер і принцип фальсифікації. І. Лакатос про науково-дослідницькі програми. Т. Кун: концепція парадигм і наукових революцій. П. Фейєрабенд і «анархістська» концепція методології науки.

Теми рефератів

1. Позитивістська філософія науки.
2. Обмеженість позитивістського підходу до науки.
3. Антисцієнтизм: причини формування та основні ідеї.
4. В. І. Вернадський про сутність науки.
5. Проблема методу гуманітарних наук у неокантіанстві. «Науки про природу» та «науки про культуру».
6. Критичний раціоналізм К. Поппера.
7. Феномен науково-дослідної програми.
8. Поняття парадигми в концепції науки Т. Куна.
9. «Методологічний анархізм» П. Фейєрабенда.

Питання для самоконтролю

1. Верифікація та фальсифікація у методології науки.
2. Концепція фальсифікаціонізму К. Поппера.
3. Концепція «науково-дослідних програм» І. Лакатоса.
4. Поняття наукової парадигми та наукової революції у Т. Куна.

Тестові завдання

1. Логічний позитивізм головним для філософії вважав:

- а) аналіз філософських проблем буття;
- б) аналіз мови наукового дослідження;
- в) аналіз етичних проблем науки;
- г) аналіз смислу життя людини.

2. Орієнтація у суспільній свідомості ХХ ст., яка вважає науку культурно-світоглядним зразком, закликає орієнтуватися на методи природничих і технічних наук:

- а) сцієнтизм;
- б) антісцієнтизм;
- в) матеріалізм;
- г) ідеалізм.

3. Розподіл наук на «науки про природу» та «науки про культуру» було здійснено:

- а) неокантіанцями В. Віндельбандом та Г. Ріккертом;
- б) марксистами К. Марксом та Ф. Енгельсом;
- в) атомістами Демокритом та Епікуром;
- г) позитивістами О. Контом та Г. Спенсером.

4. Зазначте, що, згідно з К. Поппером, є найважливішим джерелом зростання світу об'єктивного знання:

- а) підтвердження досвідом;
- б) верифікація;
- в) критицизм і фальсифікація;
- г) конкуренція.

5. Вкажіть, як, за Т. Куном, відбувається перехід до нової парадигми в розвитку науки:

- а) різко, революційним шляхом;
- б) поступово, шляхом логічних аргументів та посилай на досвід;
- в) вкрай повільно, шляхом поступового порівняння старої парадигми з новою, а також із самою природою;
- г) повільно, шляхом часткових змін старої парадигми.

Література [11; 14; 16; 17; 26; 27; 31; 46; 51; 54; 67; 70; 84; 90; 944 97]

Змістовий модуль II. Методологічні засади наукового дослідження

Тема 5. Емпіричні та теоретичні методи наукового дослідження

Типологія методів наукового пізнання: спеціальні та загальнонаукові. Класифікація та характеристика загальнонаукових методів. Емпіричні методи: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент. Теоретичні методи пізнання: абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання та ін. Філософські та загальнологічні методи дослідження (аксіоматичний, гіпотетико-дедуктивний, метод сходження від абстрактного до конкретного). Феномен синергетики.

Теми рефератів

1. Типологія методів наукового дослідження: спеціальні та загальнонаукові методи.
2. Роль філософської методології у науковому дослідженні.
3. Системний аналіз як загальнонауковий метод дослідження.
4. Екологія як парадигмальна дисципліна сучасної науки.
5. Синергетика як науково-дослідна програма.
6. Спостереження у науковому дослідженні.
7. Роль формалізації та моделювання у науковому дослідженні.

Питання для самоконтролю

1. Поняття методу, методики та методології.
2. Методологія наукового дослідження.
3. Типологія методів наукового дослідження.
4. Емпіричні методи наукового пізнання.
5. Спостереження у науковому дослідженні.
6. Роль експерименту в науці.
7. Теоретичні методи наукового дослідження.
8. Аналіз і синтез у науковому пізнанні.
9. Моделювання та аналогія як методи наукового дослідження.
10. Індукція та дедукція.
11. Абстрактне та конкретне мислення.
12. Сходження від абстрактного до конкретного у науковому пізнанні.
13. Синергетика як сучасна міждисциплінарна дослідницька програма.

Тестові завдання

- 1. Методологія наукового дослідження – це:*
- а) система певних способів та прийомів, що застосовується у певній сфері діяльності, а також вчення про цю систему;

- б) спосіб досягнення мети, сукупність прийомів та операцій теоретичного та практичного освоєння дійсності;
- в) методи наукового дослідження в їх сукупності;
- г) порядок застосування методів наукового дослідження.

2. *Загальнонаукова методологія – це така, що:*

- а) використовується в усіх або переважній більшості наук;
- б) використовується лише у деяких науках;
- в) використовується лише на філософському рівні;
- г) використовується у міждисциплінарних дослідженнях.

3. *Метод, в основі якого лежить співставлення окремих параметрів або окремих ознак досліджуваних об'єктів, встановлення відмінностей і подібностей між ними, – це:*

- а) аналіз;
- б) синтез;
- в) порівняння;
- г) вимірювання.

4. *Зазначте, який з наведених методів дослідження використовується як на емпіричному, так і на теоретичному рівні:*

- а) спостереження;
- б) вимірювання;
- в) аналіз і синтез;
- г) прогнозування.

Найелементарніший метод емпіричного дослідження – це:

- а) спостереження;
- б) вимірювання;
- в) порівняння;
- г) експеримент.

Література [1; 2; 10; 12; 18; 47; 76; 98]

Тема 6. Філософські засади наукового пізнання

Пізнання у контексті людського існування. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Ідеали та норми дослідження, наукова картина світу, філософські засади науки. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Форми пізнавальної діяльності. Співвідношення чуттєвого і логічного пізнання. Інтуїція та її роль у науковому пізнанні. Співвідношення раціоналізму та ірраціоналізму. Співвідношення пізнання і оцінки. Істина, її концепції (Арістотель, В. Джеймс, Б. Рассел). Істина як процес. Проблема об'єктивної істини та її критеріїв у ціннісно-орієнтованому пізнанні. Співвідношення істини і методу пізнання.

Теми рефератів

1. Істина та її критерії.
2. Роль інтуїції у науковому пізнанні.
3. Історичні підходи до розуміння наукової істини.

Питання для самоконтролю

Істина як мета та ідеал наукового пізнання.

Тестові завдання

1. Здатність осягати істини, не звертаючись до розгорнутого логічного міркування, – це:

- а) інтуїція;
- б) воля;
- в) талант;
- г) уява.

2. З принципу повної відносності істини виходили:

- а) Платон;
- б) Арістотель;
- в) Сократ;
- г) софісти.

3. Головна мета та вища цінність наукового пізнання, – це:

- а) відкриття об'єктивної істини;
- б) досягнення правди;
- в) встановлення обґрунтованих фактів;
- г) формування сміливих гіпотез.

4. Філософію господинею над усіма науками вважав:

- а) Арістотель;
- б) К. Маркс;
- в) С. К'єркегор;
- г) О. Конт.

5. Вкажіть, що з переліченого не є структурним елементом методу діалектики:

- а) принципи;
- б) закони;
- в) категорії;
- г) гіпотези.

Література [3; 6; 15; 21; 27; 67; 69; 72]

Тема 7. Структура наукового дослідження та динаміка розвитку науки

Наукове дослідження як процес. Наукова проблема, її постановка та формулювання. Гіпотеза та експеримент у науковому дослідженні. Наукові факти та їх роль у науковому дослідженні. Поняття наукової теорії, вимоги до наукових теорій. Діалектика наукового факту. Динаміка зміни наукових теорій, парадигм і типів наукової раціональності.

Теми рефератів

1. Роль фактів у науковому дослідженні.
2. Наукова ідея як спосіб нетрадиційного пояснення явищ.
3. Наукова гіпотеза та її роль у пізнанні.
4. Поняття наукової теорії, її сутність та структура.
5. Специфіка класичної, некласичної та постнекласичної типів наукової раціональності.

Питання для самоконтролю

1. Структура наукового дослідження.
2. Наукова проблема як вихідний етап дослідження.
3. Наукова гіпотеза та її роль у пізнанні.
4. Поняття наукової теорії, її сутність та структура.
5. Поняття факту науки.
6. Основні етапи розвитку науки. Класична, некласична та постнекласична науки.
7. Особливості класичної науки. Експериментальне природознавство. Механіцизм.
8. Розвиток дисциплінарного знання у межах класичної науки (XIX ст.). Еволюційний підхід.
9. Класифікація наук: історія та сучасність.
10. Некласична наука і проблема методу пізнання. Релятивізм.
11. Постнекласична наука за доби сьогодення.
12. Екологізація науки у сучасну епоху.

Тестові завдання

- 1. Наукове дослідження починається з:*
- а) побудови гіпотез;
  - б) формулювання проблеми;
  - в) створення нових методів дослідження;
  - г) впровадження нових методів дослідження.

2. *Найбільш розвиненою формою наукового пізнання є:*

- а) ідея;
- б) проблема;
- в) гіпотеза;
- г) теорія.

3. *Некласична наука характеризується:*

- а) залежністю наукової картини об'єкта від методів його дослідження;
- б) механістичним редукціонізмом у розумінні природних процесів;
- в) пануванням механіки у створенні картини світу;
- г) незалежністю наукової картини об'єкта від методів його дослідження.

4. *Постнекласична наука характеризується такою рисою, як:*

- а) формуванням дисциплінарної структури науки;
- б) революцією у методах збереження та передання інформації;
- в) формуванням експериментального природознавства;
- г) дистанційованістю науки від проблем моралі.

5. *Теорія А. Ейнштейна стосується періоду:*

- а) класичної науки;
- б) некласичної науки;
- в) постнекласичної науки;
- г) науки Нового часу.

Література [1; 2; 18; 22; 23; 24; 34; 35; 52; 68; 74; 87]

Тема 8. Наука як соціальний інститут. Наукова школа. Етика науки

Наука як соціокультурний феномен. Розвиток форм інституціоналізації науки в історичному контексті. Проблема трансляції наукових знань. Наука, економіка, влада. Феномен наукових шкіл як предмет міждисциплінарних досліджень. Міждисциплінарний підхід до дослідження феномену наукових шкіл. Формування особистості науковця. Проблема гармонії та конфлікту цінностей у творчості вченого. Наука та цінності. Етос і мораль науки. Проблема об'єктивності пізнання за сучасної доби розвитку науки.

Теми рефератів

1. Наука і мораль.
2. Наука та цінності.

3. Проблема кризи у сучасній науці та можливі шляхи її подолання.
4. Математизація та комп'ютеризація як провідні тенденції розвитку сучасної науки, їх значення та обмеження.

Питання для самоконтролю

1. Наука та цінності техногенної цивілізації.
2. Проблема об'єктивності наукового пізнання за доби постнекласичної науки.

Тестові завдання

1. Розглядати науку як соціальний інститут, це означає:

- а) розглядати науку з точки зору законів пізнання;
- б) розглядати науку у її внутрішніх закономірностях;
- в) розглядати форми суспільної організації науки;
- г) розглядати науку як певну сукупність теорій.

2. Принцип аксіологізації сучасної науки – це:

- а) необхідність врахування екологічних вимірів науки;
- б) необхідність врахування ціннісних компонентів пізнавального процесу;
- в) необхідність врахування об'єктивних характеристик досліджуваних об'єктів;
- г) необхідність врахування нових наукових ідей.

3. Ознакою наукової школи є:

- а) наявність організованої й керованої наукової структури;
- б) спільна дослідницька програма; єдиний стиль мислення;
- в) особистість видатного вченого на чолі;
- г) усе зазначене.

Література [17; 43; 47; 53; 57; 58; 91; 94]

Змістовий модуль III. Логіка та організація наукового дослідження

Тема 9. Наукова комунікація та види наукових публікацій

Роль інформації у наукових дослідженнях. Зв'язок дослідницької та інформаційної діяльності. Наукова комунікація та її різновиди. Класифікація наукових досліджень. Види наукових публікацій (монографія, стаття, автореферат). Реферат, анотації, тези, резюме, рецензія як форми подання інформації.

Теми рефератів

1. Формальна та неформальна наукова комунікація: порівняльний аналіз.
2. Монографія як вид наукової публікації.
3. Наукова стаття за доби «нормальної науки».

Питання для самоконтролю

1. Поняття наукової комунікації та наукової школи.
2. Наукова стаття та рецензія як форми наукової роботи.
3. Апробація результатів наукового дослідження. Наукова дискусія.

Тестові завдання

1. Наукова комунікація – це:

- а) будь-яка комунікація, розглянута з наукової точки зору;
- б) обмін науковою інформацією;
- в) обмін науковою інформацією між ученими і спеціалістами;
- г) обладнання для передання інформації.

2. Комунікація між вченими через їх публікації називається:

- а) прямою комунікацією;
- б) опосередкованою комунікацією;
- в) вертикальною комунікацією;
- г) горизонтальною комунікацією.

3. Короткий письмовий виклад змісту книги, статті, лекції – це:

- а) конспект;
- б) рецензія;
- в) автореферат;
- г) тези.

Література [1; 2; 18; 34; 35; 37; 56; 69-86]

Тема 10. Наукові ступені та звання, їх роль у науковій діяльності

Історія наукових ступенів в європейській системі освіти. Наукові ступені та вчені звання в Україні. Закон України «Про вищу освіту» та «Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань». Курсові роботи, дипломні проекти та магістерські дисертації: послідовність виконання та специфіка.

Теми рефератів

1. Історія становлення наукових ступенів в Україні.
2. Закон України «Про вищу освіту» про присвоєння вчених звань.
3. Дипломна робота та дисертація: спільне та відмінне.

Питання для самоконтролю

1. Співвідношення курсової, дипломної, магістерської робіт як кваліфікаційних досліджень.
2. Методика підготовки та оформлення наукової публікації.
3. Послідовність виконання курсової, дипломної, магістерської роботи.
4. Дисертація: визначення поняття, основні види.
5. Вчені ступені та звання, їх роль в організації наукових кадрів.

Тестові завдання

1. Зазначте, яка характеристика вченого, за Законом України про наукову та науково-технічну діяльність, не є обов'язковою:

- а) фізична особа;
- б) повна вища освіта;
- в) отримання наукових та науково-технічних результатів;
- г) наявність кандидатського ступеню.

2. За Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 2016 р. вважається молодим ученим:

- а) особа віком до 45 років;
- б) особа віком до 35 років;
- в) особа віком до 25 років;
- г) особа віком до 30 років.

Література [1; 2; 18; 29; 34; 35; 38; 56; 77]

Тема 11. Створення інформаційної бази наукового пошуку. Бібліографія

Класифікація наукових видань. Використання Інтернету для пошуку наукової інформації. Проблема плагіату та посилання на певний науковий текст. Складання та оформлення бібліографії. Методика підготовки та подання до публікації наукових статей.

Теми рефератів

1. Аналіз наукової літератури з теми дослідження: проблеми та методика.

2. Бібліографія: сутність поняття.
3. Джерела інформації для наукових досліджень, їх пошук.

Питання для самоконтролю

1. Основні проблеми накопичення та обробки інформації в процесі дослідження.
2. Джерела інформації для наукових досліджень та їх пошук.

Тестові завдання

1. Буквально відтворені фрагменти чужої промови для підтвердження власного погляду або полеміки з даним автором, це:

- а) цитата;
- б) плагіат;
- в) компіляція;
- г) конкретизація.

2. Вивчаючи певну наукову працю, слід, перш за все:

- а) з'ясувати погляди, ідеї особистостей, про які пише автор;
- б) засвоїти нові поняття й терміни;
- в) визначити причини, час і умови створення наукової праці;
- г) проаналізувати ідеї, які були творчо розвинені.

Література [1; 2; 18; 29; 34; 35; 38; 56; 85; 86; 94; 99]

Тема 12. Логіка написання та оформлення дисертаційної роботи

Кваліфікаційні наукові дослідження: сутність та специфіка. Аспірантура та докторантура. Методика підготовки та написання дисертації. Порядок захисту дисертаційної роботи. Структура дисертаційної роботи. Основні вимоги до оформлення результатів наукових досліджень. Мова та стиль наукової роботи. Диплом, дисертація та автореферат. Формулювання актуальності, мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження.

Теми рефератів

1. Методика підготовки дисертаційної роботи.
2. Процедура захисту дисертації.
3. Вступ до дисертаційної роботи.
4. Стиль наукової роботи: основні особливості.
5. Об'єкт і предмет наукової роботи: правила формулювання.
6. Автореферат як форма наукового дослідження.

Питання для самоконтролю

1. Порядок захисту та специфіка курсової, дипломної, магістерської роботи.
2. Порядок захисту дисертаційної роботи.
3. Об'єкт і предмет наукового дослідження.
4. Аналіз наукової літератури з теми дослідження.
5. Вступ до дисертаційної роботи, його композиція.
6. Загальні вимоги до оформлення тексту дисертаційної роботи.
7. Підготовка автореферату як етап наукового дослідження.
8. Проблема мови та стилю наукової роботи.
9. *Практичне завдання*: написати вступ до магістерської дисертації.

Тестові завдання

1. Дисертація має бути виконана:

- а) особисто, у вигляді спеціально підготованого рукопису чи монографії;
- б) особисто чи колективно, у вигляді рукопису чи монографії;
- в) колективно, у вигляді спеціально підготованого рукопису;
- г) у вигляді колективної монографії.

2. Захист магістерської роботи відбувається:

- а) на засіданні кафедри зі спеціальності, з якої захищаються;
- б) на засіданні Державної екзаменаційної комісії;
- в) на засіданні Ради факультету;
- г) на засіданні Ректорату вищого навчального закладу.

3. Стисле викладення змісту дисертації у процесі підготовки до захисту робиться у:

- а) авторефераті дисертації;
- б) опублікованих статтях;
- в) доповідях на конференціях;
- г) об'яві про захист у Бюлетені ВАК.

4. Чим більше понять вміщує назва наукової роботи (магістерської, кандидатської та ін.), тим тема її є:

- а) вужчою й конкретнішою, бо охоплює більш вузьке коло питань;
- б) ширшою, бо охоплює більш широке коло питань;
- в) від кількості понять у назві роботи не залежить коло питань;
- г) більш незрозумілою, бо за словами не видно суті проблеми.

5. Положення, які виносяться на захист наукової роботи, спочатку викладаються:

- а) у вступі до роботи;
- б) у першому розділі роботи;

- в) у висновках;
- г) у доповіді дисертанта.

6. *Розпочинається вступ до наукової роботи з:*

- а) обґрунтування актуальності вибраної теми;
- б) формування основної проблеми роботи;
- в) визначення мети та завдань роботи;
- г) визначення об'єкта та предмета дослідження.

7. *Об'єктом наукового дослідження є:*

- а) процес, явище, що створюють проблемну ситуацію та вибираються для вивчення;
- б) усі процеси і явища напряму, який вивчається;
- в) уся об'єктивна реальність, на яку спрямовано вивчення;
- г) процеси і явища, які ніколи і ніким не вивчалися.

Література [1; 2; 18; 27; 29; 34; 35; 38; 56; 61; 85; 94]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: учеб. пособие. – К.: МАУП, 2004. – 216 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
3. Білокобильський О. Раціональність як межа метафізичного дискурсу // Філософ. думка. – 2006. – № 5. – С. 143–157.
4. Бойченко М. І. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти / М. І. Бойченко. – К.: Промінь, 2011. – 320 с.
5. Возняк В. Розсудок, розум, повсякденність // Філософ. думка. – 2006. – № 5. – С. 3–22.
6. Воронкова В. Г. Філософія: навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 464 с.
7. Головатий М. Ф. Навчи себе сам. – К.: МАУП, 2002. – 120 с.
8. Гайденко П. П. История новейшей европейской философии в ее связи с наукой. – М.: ПЕР СЭ; СПб.: Университет. Кн., 2000. – 456 с.
9. Гайденко П. П. Герменевтика // Филос. энцикл. словарь. – М.: Сов. энцикл., 1983.
10. Гегель Г. В. Ф. Кто мыслит абстрактно? // Гегель Г. В. Ф. Работы разных лет. – Т. 1. – М.: Мысль, 1972. – С. 387–394.
11. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки. – К.: ВПЦ «Київ. ун-т», 2008. – 224 с.

12. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 212 с.
13. Злотина М. Л. Диалектика. – К.: ПАРАПАН, 2008. – 264 с.
14. Кун Т. Структура научных революций : пер. с англ. – М.: АСТ, 2009. — 310 с.
15. Крымский С. Б., Кузнецов В. И. Мироззренческие категории в современном естествознании. – К.: Наук. думка, 1983. – 224 с.
16. Кузнецов Б. Г. Разум и бытие. Этюды о классическом рационализме и неклассической науке. – М.: Наука, 1972. – 288 с.
17. Мелков Ю. А. Человекомерность постнеклассической науки. – К.: ПАРАПАН, 2014. – 254 с.
18. Основи методології та організації наукових досліджень / А. Є. Конверський (ред.). – К.: Центр уч. л-ри, 2010. – 352 с.
19. Поппер К. Объективное знание. Эволюционный подход. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 384 с.
20. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. – К.: Академвидав, 2007. – 592 с.
21. Проблема знания в истории науки и культуры / под ред. Е. Н. Молодцова. – СПб.: Алетейя, 2001. – 256 с.
22. Проблемы методологии системного исследования / ред. И. В. Блауберг и др. – М.: Мысль, 1970. – 455 с.
23. Розов М. А. Научная абстракция и ее виды. – Новосибирск: Наука, 1965. – 138 с.
24. Рузавин Г. И. Методология научного познания. – М.: Юнити, 2005. – 286 с.
25. Свердан М. Н., Свердан М. М.. Основи наукових досліджень: навч. посіб. – Чернівці: Рута, 2006. – 352 с.
26. Современная философия науки: Знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада: учеб. хрестоматия / А. А. Печенкин (сост.). – М.: Логос, 1996. – 400 с.
27. Степин В. С. Научное познание и ценности техногенной цивилизации // Вопросы философии. – 1989. – № 10. – С. 3–18.
28. Степин В. С. О методологических подходах к анализу социального познания // Вестн. Москов. ун-та. Сер. 7. Философия. – 2014. – № 3. – С. 3–10.
29. Сурмин Ю. П., Бидзюра И. П. Учебник для ученого. Методология и логика научного исследования. – К.: Принт Сервис, 2014. – 848 с.
30. Тощенко Ж. Т. О понятийном аппарате социологии // СОЦИС. – 2002. – № 9. – С. 3–16.
31. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки : пер. с англ. / Пол Фейерабенд. – М.: Мысль, 1986. – 544 с.
32. Філософський енциклопедичний словник / голов. ред. В. І. Шинкарук. – К.: «Абрис», 2002. – 742 с.
33. Философский словарь / под ред. И. Т. Фролова. – М.: Республика, 2001. – 720 с.

34. Філіппенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспекти лекцій: посібник. – К. : Академвидав, 2005. – 208 с.
35. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. – К.: Вид. дім «Слово», 2003. – 240 с.
36. Цофнас А. Ю. Гносеологія. – К.: Алерта, 2005. – 232 с.
37. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень. – Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 178 с.
38. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. – К.: Генеза, 2005. – 359 с.

Джерела з мережі Інтернет

39. Вебер М. Наука как призвание и профессия // Макс Вебер. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – С. 707–735. – <http://lib.ru/POLITOLOG/weber.txt>.
40. Гадамер Г.–Г. Истина и метод. – М. : Прогресс, 1988. – 704 с. – http://yanko.lib.ru/books/philosoph/gadamer-istina_i_metod.pdf.
41. Добронравова І. С. Ідеали і типи наукової раціональності // Київ. ун-т як осередок нац. духовності, науки, культури : Матеріали наук.-теорет. конф., присвяченої 165-річчю ун-ту : Гуманітарні науки. Ч. І. – К. : ВЦ «Київський університет», 1999. – С. 24–28. – <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dobr-ideal.html>.
42. Кант І. Об одном открытии, после которого всякая новая критика чистого разума становится излишней ввиду наличия прежней (Против Эберхарда) : пер. с нем. // Кантовский сборник. – Калининград, 1993. – Вып. 17. – С. 129—145. – http://kant-online.ru/wp-content/uploads/2014/03/13_И.-Кант.-Об-одном-открытии-после-которого-всякая-новая-критика-чистого-разума-становится-излишней-ввиду-наличия-прежней.pdf.
43. Лоренц К. Восемь смертных грехов цивилизованного человечества. – М.: Республика, 1998. – <http://npvr.chat.ru/lorenz/8grehov/8grehov.htm>.
44. Мелков Ю. А. Объективность и объектность в научном познании // Евразийский Союз Ученых : Ежемесячный науч. журн. – 2014. – № 4 (12). – С. 40–44. – https://issuu.com/euroasiascience/docs/p12_____/40
45. Никифоров А. Л. Философия науки: история и методология. – М., 1998. – http://www.phantastike.com/link/philosophy/filosofia_nauki.zip.
46. Поппер К. Логика научного исследования // Поппер К. Логика и рост научного знания. – М.: Прогресс, 1983. – С. 61–72. – http://lib100.com/book/philosophy/logic_of_scientific_discovery/_Карл%20Поппер,%20Логика%20научного%20исследования.pdf.
47. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой. – М. : Прогресс, 1986. – 432 с. – http://yanko.lib.ru/books/betweenall/prigogine-stengers_ru.htm.

48. Рассел Б. История западной философии. – К. : Основы, 1995. – 760 с. – <http://litopys.org.ua/russel/rus.htm>.
49. Рациональность как предмет философского исследования / ИФРАН. – М., 1995. – 225 с. – <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000980/st000.shtml>.
50. Реале Дж, Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Санкт-Петербург, 1997. – http://yanko.lib.ru/books/philosoph/reale_antiseri-4_tom-roman_now-2003-a.htm.
51. Риккерт Г. Философия жизни. – К., 1998. – <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Rikkert/Rikkert.html>.
52. Степин В. С. Теоретическое знание. – М.: Прогресс, 2000. – 744 с. – <https://allendy.ru/Книги/Степин%20В.С.%20Теоретическое%20знание.pdf>.
53. Тоффлер Э. Метаморфозы власти: Знание, богатство и сила на пороге XXI века. – М., 2003. – http://www.umk.virmk.ru/study/VMK/LITERA/Toffler_Metamorfozu_vlasti.pdf.
54. Фок В. А. Квантовая физика и философские проблемы / В. А. Фок // Физическая наука и философия : под ред. М. Э. Омеляновского. – М. : Наука, 1973. – С. 55–77. – <http://old.nsu.ru/kf/sls/2013/2.3-fok.doc>.
55. Хайдеггер М. Время картины мира // Новая технократическая волна на Западе / П. С. Гуревич (ред.). – М. : Прогресс, 1986. – С. 93–119. – <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Hajdeger.html>.
56. Эко У. Как написать дипломную работу: пер. с ит. – М.: Кн. дом «Университет», 2003. – 240 с. – <http://yanko.lib.ru/books/cultur/eco-diplom.pdf>.
57. Merton R. The Normative Structure of Science / Robert K. Merton // Merton R. The Sociology of Science. Theoretical and Empirical Investigations. – Chicago; L. : The University of Chicago Press, 1973. – P. 267–278. – http://www.collier.sts.vt.edu/5424/pdfs/merton_1973.pdf.
58. Mielkov Iu. The Hierarchy of Values in the Contemporary Science // Review of European Studies. – 2016. – Vol. 8, No. 2. – P. 149–158 (doi:10.5539/res.v8n2p149).
59. Weber M. “Objectivity” in Social Science and Social Policy / Max Weber // Riley G. (Ed.) Values, Objectivity, and the Social Sciences / Gresham Riley (ed.). – Reading, Mass., etc. : Addison-Wesley Publishing Company, 1974. – P. 69–83. – <http://anthropos-lab.net/wp/wp-content/uploads/2011/12/Weber-objectivity-in-the-social-sciences.pdf>.

Додаткова

60. Автономова Н. С. Философские проблемы структурного анализа в гуманитарных науках. – М. : Наука, 1977. – 272 с.

61. Блауберг В. Г., Юдин Э. Г. Становление и сущность системного подхода. – М.: Наука, 1973. – 270 с.
62. Бевзенко Л. Д. Социальная самоорганизация. Синергетическая парадигма: возможности социальных интерпретаций. – К.: Ин-т социологии НАН Украины, 2002. – 437 с.
63. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. – М., 1995.
64. Блок М. Апология истории или ремесло историка. – М.: Наука, 1986. – 256 с.
65. Богатая Л. Н. На пути к многомерному мышлению / Л. Н. Богатая. – Одесса : Печатный дом, 2010. – 384 с.
66. Бусова Н. А. Модернизация, рациональность и право. – Х.: Прометей-Пресс, 2004. – 351 с.
67. Вернадский В. И. О науке. Т. 1. Научное знание. Научное творчество. Научная мысль. – Дубна : Изд. центр «Феникс», 1997. – 576 с.
68. Витгенштейн Л. О достоверности // Вопр. философии. – 1991. – № 2. – С. 67–121.
69. Гомілко О. Суспільство знань як виклик раціональності // Філософія освіти. – 2015. – № 1. – С. 26–38.
70. Горбунова Л. С. Можлива відповідь на виклик after-постмодерну // Вища освіта України. – № 2. – 2003. – С. 46–51.
71. Грюнбаум А. Теория Фрейда и философия науки // Вопр. философии. – 1991. – № 4. – С. 90–107.
72. Гумбольдт В. Язык и философия культуры. – М.: Прогресс, 1985. – 448 с.
73. Декомб В. Современная французская философия. – М.: Весь мир, 2000. – 344 с.
74. Делез Ж. Эмпиризм и субъективность: Опыт о человеческой природе по Юму. Критическая философия Канта. – М. : ПЕР СЭ, 2001. – 476 с.
75. Дилигенский Г. Г., Лекторский В. А. Проблемы целостного мира // Вопр. философии. – 1990. – № 12. – С. 32–44.
76. Добронравова И. С. Синергетика: становление нелинейного мышления. – К.: Лыбидь, 1990. – 152 с.
77. Дубас О. П. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті. – К.: Генеза, 2004. – 208 с.
78. Койре А. Очерки истории философской мысли. О влиянии философских концепций на развитие научных теорий : пер. с фр. / А. Койре. – М. : Прогресс, 1985. – 286 с.
79. Кошарний С. О. Біля джерел філософської герменевтики (В. Дільтей і Е. Гуссерль). – К. : Наук. думка, 1992. – 124 с.
80. Крымский С. Б. Научное знание и принципы его трансформации. – К. : Наук. думка, 1974. – 208 с.
81. Крымский С. Б., Парахонский Б. А., Мейзерский В. М. Эпистемология культуры. – К.: Наук. думка, 1993. – 216 с.

82. Кузанский Н. О мире веры // Вопросы философии. – 1992. – № 5. – С. 29–54.
83. Кузнецов В. Г. Герменевтика и гуманитарное познание. – М. : Изд-во МГУ, 1990. –124 с.
84. Лакатос И. Фальсификация и методология научно-исследовательских программ. – М.: Медиум, 1995. – 340 с.
85. Меерович М. И., Шрагина Л. И., Технология творческого мышления: практ. пособие. – Мн.: Харвест; М.: АСТ, 2000. – 432 с.
86. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд : пер. з англ. – К.: К.І.С., 2004. – 220 с.
87. Мелков Ю. А. Факт в постнеклассической науке. – К.: ПАРАПАН, 2004. – 224 с.
88. Мелков Ю. О. Становлення людини як суб'єкта пізнання за доби класичної науки // Філософ. проблеми гуманітарних наук. – 2014. – № 24. – С. 38–43.
89. Поппер К. Злиденність історизму : пер. з англ. – К.: Абрис, 1994. – 192 с.
90. Поппер К. Логика социальных наук // Вопр. философии. – 1992. – № 10. – С. 65–76.
91. Пружинин Б. И. Два этоса современной науки: проблемы взаимодействия / Б. И. Пружинин // Этнос науки / отв. ред. Л. П. Киященко и Е. З. Мирская. – М. : Academia, 2008. – С. 108–121.
92. Ратников В. С. О рациональности нарративного объяснения / В. С. Ратников // Наук. вісн. Чернівецького ун-ту. – 2014. – Вип. 706: Філософія. – С. 13–19.
93. Рациональность на перепутье: в 2 кн. / П. П. Гайденко (ред.). – М.: РОССПЭН, 1999. – Кн. 1. – 366 с.
94. Фейерабенд П. Как защитить общество от науки : пер. с англ. // Эпистемология и философия науки. – 2005. – № 1. – С. 217–228.
95. Флоренский П. А., свящ. У водоразделов мысли / о. П. А. Флоренский // Сочинения : в 4 т. – М. : Мысль, 2000. – Т. 3, Ч. 1. – 624 с.
96. Хайдеггер М. Наука и осмысление // Хайдеггер М. Время и бытие : Статьи и выступления. – М. : Республика, 1993. – С. 238–251.
97. Шинкарук В. И. Теория познания, логика и диалектика И. Канта (И. Кант как родоначальник немецкой классической философии) / В. И. Шинкарук. – К. : Наук. думка, 1974. – 336 с.
98. Daston L. Objectivity / Lorraine Daston, Peter Galison. – New York : Zone Books, 2010. – 504 p.
99. Grier D. A. When Computers Were Human / David Alan Grier. – Princeton : Princeton University Press, 2005. – VIII, 411 p.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Зміст самостійної роботи з дисципліни «Методика та організація наукових досліджень».....	6
Список літератури.....	11